

Közzétette: Terhes Tamás
2015. október 26. hétfő, 11:24

A Szamár-sziget rabjai - A nagy háború fogolykálváriája címmel hétfőn tartják a díszbemutatóját Margittai Gábor és Major Anita közös, a balkáni "halálmars" és a szamár-szigeti fogság történetéről szóló dokumentumfilmjének. Margittai Gábor kiemelte: az "első világháború egyik legtragikusabb története ez, amely az elmúlt száz évben el lett hallgatva, el lett temetve".

Az első világháború kezdetén, 1914-ben a szerb hadszíntéren fogságba esett katonákat nyolcszáz kilométeren át terelték a Balkánon, majd napokig marhaszállító gőzösök gyomrában hanykolódtak, mire a Szardínia melletti Asinarára (Szamár-sziget) értek. A 85 ezres "fogolytömegből" végül mindössze hatezren térhettek haza, sokan jóval a háború befejezése után. A legtöbb hűsi halott Magyarországról származott.

A balkáni halálmarsot megjárt hadifoglyok történetének bemutatására vállalkozott Margittai Gábor feleségével és egyben kutatótársával, Major Anitával közös Asinara-projektjével, amely három pilléren nyugszik. Első része volt Margittai Gábor Szamár-sziget szellemkatonái - A nagy háború eltitkolt halálmarsa című, tavaly októberben megjelent könyve. Ezt követte egy multimédiás vándorkiállítás. Most ősszel pedig a hadifoglyok végállomásán, Asinara szigetén leforgatták 52 perces dokumentumfilmjüket is.

A Szamár-sziget rabjai című film díszbemutatóját hétfő este 18 órakor tartják Budapesten, az Uránia Nemzeti Filmszínházban. Az esemény fővédnöke Simicskó István honvédelmi miniszter.

Margittai Gábor elmondta: az expedíciós dokumentumfilmet négyéves kutatómunka előzte meg, amelynek során feleségével, Major Anitával - a film rendezőjével - végigjárták a balkáni halálmars útvonalát. Kiemelte: azzal a céllal indultak el, hogy feltárják, mi történt ott a világháborús katonákkal.

Asinara a kilencvenes évek végéig a szicíliai maffia rettegett börtönszigete, azt megelőzően is terroristák és banditák büntetőtelepe volt. Most "lélegzetelállító szépségű turistaparadicsom" a Földközi-tenger közepén, Szardínia legvadabb partvidékén. Margittai Gábor elmondta: kutatóútjauikon gyönyörű, festői tájakon át elhagyott bányavárosokig több helyszínen is megfordultak. A forgatás során olyan gátat is találtak, amelyet osztrák-magyar hadifoglyok építettek.

Margittai Gábor hangsúlyozta: száz éve olyannyira el lett hallgatva a balkáni halálmars története, hogy még dokumentumok is alig maradtak fenn. A leszármazottak családi archívumain kívül Bécsig, Olaszországig kellett elzarándokolniuk, hogy feltárják, mi történt a világháború során Szerbiában hadifogságba került és Asinarára szállított osztrák-magyar katonákkal. A többéves kutatómunka során borzalmas és szomorú részletek derültek ki.

A halálmarsot megjárt katonák közül a "szerencsésebbek" családokhoz kerültek. Másokat viszont bányákba kényszerítettek dolgozni: velük pótolták azokat a szárd embereket, akik abban az időszakban a Doberdón vagy az Isonzón harcoltak talán épp a magyarok ellen. Azokat, akik 1915-ben túléltek a kolerajárványt és megerősödtek, kényszermunkára vezényelték. Közülük sokan maláriában haltak meg.

A dokumentumfilm valamennyi közreműködője és megszólalója valamilyen módon személyesen

Közzétette: Terhes Tamás
2015. október 26. hétfő, 11:24

---

kötődik a történethez - hangsúlyozta Margittai Gábor. Példaként említette, hogy egy olyan katonák is megjelenik a filmben, aki egy szentély felújítása során találta meg a világháborús katonák csontvázait. Emellett - mint a kutató kiemelte - sok segítséget kaptak az asinai nemzeti parktól is, mivel annak igazgatója fontosnak tartja, hogy a Szamár-sziget magyar érintettségét is megismerjék az emberek.

Margittai Gábor elmondta: az Asinara-projekt harmadik eleme, a Szamár-sziget rabjai című dokumentumfilm a Magyar Média Mecenatúra Ember Judit dokumentumfilm-pályázatán elnyert támogatásból és sok önkéntes segítséggel készült el. Kiemelte: Major Anitával közös, többéves kutatásuk nyomán sikerült beemelni a köztudatba a balkáni halálmarsot megjárt katonák emlékét és egyúttal a történész szakma érdeklődését is felkeltették. Mindemellett a politikai döntéshozók is fokozott figyelemmel kísérték munkájuk eredményeit: Áder János köztársasági elnök nevében főtábornok, Szegő László dandártábornok a szigetre is ellátogatott, és az osztrák-magyar katonák emlékére a hadifoglyok nyughelyén, a csontkamrában koszorút helyeztet el.

MTI nyomán T. T.

{module [160]}

{nomultithumb}